

MANATU FESOASOANI MO AKOAKOGA

A kāiga ko te mafuaga o te akoakoga. A mea e katoatoa katoa i loto i tou papolo (bubble) mo tou kāiga, e pena foki mai te 'nofo sokotaki mo fakapotopotoga o fesoasoani ki au fanau i te vaitaimi o te COVID-19.

Onoono faka'lei loa ko tou kaufale ke fiafia kae ola lei, kae e iloa foki ne koe me maua mai ifea fesoasoani kola e mafai o fesoasoani ki a koe.

Fai'pati kae faka'logo te sua tino ki te sua tino, fakatau a'lofa kae kufaki kae masaua – a koe e seai se faiakoga kae kafai ko fanaka te fiu masaua o fai se manavaga.

Nisi manatu...

1. **Matua mo kaiga e se 'tau ke fai pela mo faiakoga** – e se manakogina ke fuli a aso ki lesona kae ke pela me se fakatakitakiga mo taimi e fakaoga mo tauloto a mea akoga...

- Mo tamaliki i lasaga muamua (primary) taketi ke fakamaumau se 2 itula
- Mo tamaliki akoga i te vaa o lasaga muamua mo lasaga lua (intermediate) taketi ke fakamaumau pela se 3 itula
- Mo tamaliki i lasaga lua taketi ke fakaoga pela se 4 itula.

Sa manatu pela me tenei taimi ke fakataunu 'lesona' katoa. Fakaaofia au tama i te palaniiga me ne a olotou mea e fia tauloto. Fakasaga tonu ki mea kola e fiafia kiei kae lasi foki olotou iloa iei.

2. Faipati mo au tamaliki kae onoono faka'lei ke iloa katoa ne koutou a mea e tupu mo auala ke tausi te otou fale ke saogalemu, pela mo te fulu ke maa a lima, mo te nofo mau i loto i te otou papolo.
3. Fakatoka auala e sokotaki iei koutou mo kāiga pela mo te telefoni, Facebook, Skype, Zoom – soose auala e lei ki a koutou kae e olo tonu mo tausaga o au tamaliki. .
4. Fakatoka se polokalame o meafai i tou fale tela e lei ki tino katoa. Taumafai ke tai pela loa mo te 'masani', kae onoono faka'lei ko au tamaliki mataulia ne latou te saogalemu mo mea katoa e 'lei katoa. A tino katoa e 'kese olotou auala agai atu ki sose mea.
5. **Meafai i aso takitasi ne avanoaga katoa** mo akoakoga.
 - a. Te malosi o te talanoa (tumau o sautala ki mea o kaiga, pela foki mo mea e manako koe ke iloa ne au tamaliki. E uke a fautuaga – mai faiakoga i te akoga, te Malo i te initaneti penei mo te MOE mo te MPP, Talanoa Ako polokalame i te letio, i te televase, Facebook mo sokotakiga i kaiga, Faifeau mo niisi aka). Sautala ki mea e iloane tatou mo 'tou mea e mafai o fai, te iloa e fesoasoani ko tamaliki ke malamalama faka'lei kae tokagamalie e aunoa mo se manatu me se fakalavelave.
 - b. Sautala manafai ko fai fakatasi otou mea – te ata masani mo tamaliki tai foliki ko te kuuka mo te fai galuega i te fale, i taimi e kai iei, io me i te faiga o galuega se masani latou ki ei.

- c. Te 'gana – fakaaoga tau 'gana masani pela mo te 'gana Samoa, Tonga, mo nisi 'gana aka.
- d. Tamaliki e tauloto mai mea e lavea ne latou e fai ne nisi tino.

6. **Faifaiga masani mo faifaiga faka'kese** i te tulaga ko nofo iei nei ko taaua kii

- a. Mo tamaliki ke ati aka olotou atamai i te atafakasoaga ana mea loa ia ia...
 - faitau – tusi faitau, tusitusiga i luga i te initaneti
 - tausī sena tusi fakamau mea e tupu i aso takitasi – fakaoga peeni tusitusi mo pepa, fakaoga mea i te initaneti
 - mea tafao pela mo pea faite i famalama – tusi a tala e uiga mo latou
- b. Fakamaua se taimi i aso katoa tela e fai fakatasi iei ne koutou se mea i loto i te papolo...
 - lotu talosaga a te kaiga, faiga fesili, tafaoga, kai fakatasi
- c. Avanoaga o fakamalosi vaasia...
 - tumau te sokotaki i te initaneti io me i telefoni
 - fakamatala mea e tupu i tou papolo
- d. Avanoaga o faite vaasia foou...
 - Ave se tusi ki te pokesi meli a tou fale pili tela ne tuku aka tena pea faite i tena famalama io me se tino e nofo tokotasi i tena fale
- e. Fai faka'kata, tusitusi ata fakakata ne avanoaga katoa o ati aka te 'gana mo auala e fakamatala atu ei a ou lagona totino
 - fai se mea e seki fai loa ne koe muamua

MASAUA: ona ko koe e seai se faiakoga tena uiga a koe ka se fakaoga tou taimi o 'fakasao' (laulauga o mataimanu o pati) au tama foliki.

7. **Vaega sokotakiga i te initaneti** e taaua ke tumau te sokotaki mo kaiga, taugasoa, kaiga i te lotu, komiuniti mo faiakoga-

- a. Se avanoaga taaua ke ati aka iei vaasia (se manatu e tonu kae isi ne feitu se lei) – o fakafesili me ea mai nisi tino, fia fesoasoani, loto alofa, mafaufau ki au mea e tusi i luga
- b. Se fakalavelave manafai ko to fai 'soko ('nofo tokotasi io me fakavalea ne ia koe) tela la e 'tau o isi ne ana faka-tapulaaga, kae se avanoaga e taaua kii ke ati ake iei te iloa, ke fakatumau sokotakiga kae ke tumau foki te iloa o mea e tupu.

8. **Initaneti a akoga/avanoaga ne fakatoka.** Pela mo te polokalame **summer learning journey** ko oko te teletele lei. E mafai o pela me se auala o fesoasoani ki te atamai tela e manakogina ne tamaliki.
9. **Faiakoga ka aofia.** Avanoaga ke iloa o alofa – faipati ki au tamaliki e uiga mo taumafaiga a faiakoga o fakapaleni a mea e fai i olotou fale mo olotou papolo, pela foki mo te akoakoga fai. Onono ki uiga o tino matua kae ke se too faimaloo foki ki faiakoga. Kafai koe e tai manavase ki te akoakoga o au tamaliki, e mafai ne koe o sokotaki ki te faiakoga o faipati mo ia.
10. Te mea nei ka kese mai akoga ki niisi akoga kae faite ne polokalame akoga mai mea kola ne fakatoka mai ne faiakoga kae sa taumafai o fai koutou pela me ne faiakoga. A tamaliki akoga ka maua ne olotou afiāfi pela foki mo mataupu kola i olotou levolo kae e tau mo latou o mafai o fai a mea akoga konei e aunoa mo se tino e faka-akoako atu kia latou pela me se faiakoga ite fale.